

damit in Zusammenhang stehenden Gelübdes und schliesslich Bez. desjenigen, der dieses Gelübde vollbringt.

त्रिणामन् (त्रि + नामन्) adj. dreinamig, zur Bez. eines Gottes, viell. des Agni AV. 6,74,3; vgl. TS. 2,1,11,3.

त्रिणीता (त्रि + नीता) f. Weib NICH. PR. Urspr. die drei mal Verheirathete, wohl nach der Auffassung, dass das Mädchen nacheinander dem Soma, Gandharva und Agni gehöre, ehe sie das Weib des Mannes wird; vgl. RV. 10,85,40. GRHJASAMGR. 2,30.31. PAÑKAT. III, 241. fgg.

त्रितं (von त्रि), auch तृत् im AV. 1) a) N. eines vedischen Gottes, der namentlich in Verbindung mit den Marut, Vāta oder Vāju und Indra erscheint, und welchem, wie jenen, Kämpfe mit dämonischen Wesen, mit dem Tvāshṭra, Vṛtra, dem Drachen und anderen zugeschrieben werden: पितुं नु स्तोषं यस्य त्रितो व्योमसा वृत्रं विपर्वमर्दयत् RV. 4,187,1. अस्य त्रितो न्वोमसा वृधानो विषा वराहमेयो-अप्रया कृन् 10,99,6. इन्द्रो यद्वज्री धूम्रमाषो अन्धसा गिनद्वलस्य परिधी-रिव त्रितः 1,52,5. दृच्छा चित्तं प्र भेदति द्युम्ना वाणीरिव त्रितः 5,86,1. त्रितं ऋभुताः सविता चैव दधे 2,31,6. त्रितं वार्तमुषसंमक्तुमाश्रिता 10,64,3. त्रितो दिवः सन्नोषा वातो अग्निः 5,41,4. यमेन दत्तं त्रितं ऐनमायुन-गिन्द्रं एषं प्रयमो अर्धयतिष्ठत् 1,163,2. (मरुतः) सं विव्युता दधति वाषाति त्रितः 5,84,2. यदीमहं त्रितो दिव्युप ध्मातिव धर्मति 9,5. (मरुतः) अन्नु त्रितस्य पुर्धयतः पुञ्जमाववृत्तं क्रतुम् । अन्विन्द्रं वृत्रतूर्यं 8,7,24. 10,115,4. 2,31,14. त्रितस्य नामं जनयन्मयुं नर्दिन्द्रस्य वायोः सख्याय कर्तव्ये 9,86,20. स त्रितस्याधि सारं विपर्वमानो अरोचयत् । जामिभिः सूर्यं सह 37,4. — b) er heisst Āplja (s. u. d. W. u. द्वित) und sein Wohnsitz wird in verborgener Ferne gedacht; daher die Gewohnheit das Uebel zu Trita zu wünschen: त्रितस्तद्देवात्यः RV. 4,103,9. यत्सोममिन्द्रं विक्ष्वि यद्वा घ त्रितं आस्ये । यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्द्रभिः 8,12,16. (उष्कृतं) त्रिते तद्विद्यमानस्य अरो अस्मदधातन 47,13. AV. 19,36,4. तृते देवा अम-ज्ञितेदेनेस्तुत ऐनन्मनुष्येषु मन्त्रे 6,113,1.3. ÇAT. BR. 1,2,3,1. 2,5. — c) er verleiht langes Leben: व्यु त्रितो नरिमाषीं न आनट् TS. 1,8,10,2. TBR. 1,7,4,4. RV. 2,34,10. — d) mehrere Stellen zeigen die niedrigere und wohl spätere Ansicht von Trita, dass er unter Indra's Leitung und Schutz den Dämonenkampf vollbringt, und führen so auf die Vorstellung von einem Rshi Trita (Nir. 4,6). Diesem Rshi werden von RV. ANUKA. die Lieder 1,103. 3,36. 9,33. 34. 102 zugeschrieben, weil in denselben das Wort त्रित vorkommt; ausserdem 10,1—7. Die Vedenerklärer erkennen den Trita nicht als selbständige Person an, sondern betrachten das Wort, welches sie mit त्रिस्थान d. i. durch die drei Weltgebiete reichend oder ähnlich auslegen, als Beiwort Indra's oder Vāju's. NIR. 9,25. DURGA zu 4,13. त्रितः कूपे ऽवहितो देवान्कवत ऊतये RV. 4,103,17. यथा मनो विवस्वति सोमं शक्रापिबः सुतम् । यथा त्रिते इन्द्रं इन्द्रं नृनाषस्यापि मोदयसे सर्वा VALAKH. 4,1. (इन्द्रेषित आस्यः) लाष्टस्य चिन्निः संसृजे त्रितो गाः RV. 10,8,8.7. त्रिताय गा अंजनयमद्वैरधि spricht Indra 48,2. 2,11,19.20. Trita Vaibhūvasa: इमं (अग्निं) त्रितो भूर्यविन्दुदिक्कन्वैभवसो मूर्धन्यद्योयाः 10,46,3. — और्वत्रिताभ्यामसि तुल्यतेजाः MBH. 1,2,112. 13,1763. BHĀG. P. 1,9,7. 3,1,22. ŚĀJ. zu RV. 4,103 theilt den Itihāsa mit, nach welchem Ekata und

Dvita den Trita in einem Brunnen einschlossen. Nach dem Epos sind diese drei Weisen Brüder, denen Gautama und auch Praḡā-pati, Brahman als Väter zugetheilt werden. MBH. 9,2064. fgg. 12,7597. 12752. 12771. fg. 12950. 13174. fg. 13,7114. VARĀH. BRH. S. 47,63. Nach BHĀG. P. 4,13,16 ist Trita einer der 12 Söhne Manu's von der Naḡvalā. — 2) eine Götterklasse (viell. die Dritten d. h. die im Himmelsgebiet Wohnenden) scheint das Wort zu bezeichnen, wenn es in der Mehrzahl und zur Bezeichnung Varuṇa's und Agni's (des himmlischen) gebraucht wird. अयं त्रिधातुं दिवि रचनेषु त्रितेषु विन्द-मृतं निर्गच्छम् RV. 6,44,23. Varuṇa: यस्मिन्विद्योनि काव्यां चक्रे ना-भिंरिव अन्ता । त्रितं जती सपर्यत 8,41,6. Agni: नि पस्त्यामु त्रित स्त-भूयन्परिवीतो येनौ सोददत्तः । अतः संगृभ्या विशो दमूना विधर्मणापल्लै-रुपयेते नून 10,46,6. — 3) Bez. des Soma-bereitenden Priesters: त्रि-तो बिभर्ति वरुणं समुद्रं RV. 9,93,4. अर्धं त्रितस्य योषणो कृरिं किन्व-त्यद्रिभिः 32,2. 38,2. भुवन्वितस्य मर्यो भुवदिन्द्राय मत्सरः 34,4. उपं त्रितस्य पाष्योऽरभक्तं यदुक्ता पदम् । यत्सत्यं सत धामभिरधं प्रियम् 102,2. 3. Vgl. MBH. 9,2094 fg., wo erzählt wird, wie Trita im Brunnen So-ma bereitet. — Ueber die Beziehungen zwischen Trita und Feri-dun s. ROTM in Z. d. d. m. G. 2,216. fgg.

त्रितान n. und त्रितती f. (त्रि + ततन्) ein Verein von drei Zimmer-leuten AK. 3,6,41.

त्रितय (von त्रि) P. 5,2,42. 43. VOP. 7,47. 1) adj. aus drei Theilen be-
stehend. — 2) n. Dreizahl, τριάς JĀGŪ. 3,266. MBH. 13,5415. 6859 (wohl
so v. a. Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft). BRĀHMAN. 2,21. SUÇU.
2,376,13. 377,8. 394,20. BHARTR. Suppl. 13. ÇĀK. 188. ÇAUT. 36. RAÇH. 8,
77. PAÑKAT. III, 12. HIT. I, 33. AK. 3,2,50. KATHĀS. 10,107 (तृ°). 13,135.
BHĀG. P. 2,4,12. 10,9. MĀRK. P. 21,70. 30,16. ŚĀH. D. 28,16. — Vgl. त्रय.

त्रिता (wie eben) f. Dreiheit NIR. 7,12.

त्रिकोण n. in der Astr. N. des 9ten Hauses VARĀH. LAGHUÇ. 1,16.
BRH. 1,11. — Vgl. त्रिकोण, त्रिकोणमवन.

त्रिव (von त्रि) n. = त्रिता Dreiheit MBH. 14,2617. BHĀG. P. 1,13,42.

त्रिदण्ड (त्रि + दण्ड) 1) n. a) die drei in Eins verbundenen Stäbe
eines brahmanischen Bettlers, der der Welt entsagt hat: सताङ्गस्पेक्ष रा-
ज्यस्य विष्टब्धस्य त्रिदण्डवत् M. 9,296. सताङ्गस्यास्य राज्यस्य त्रिदण्ड-
स्येव तिष्ठतः MBH. 12,12007. °धृक् 3,16016. 13445. 4,1400. 13,2786. 4503.
4507. 6471. R. 3,32,9. PAÑKAT. III, 238. GAUDAP. zu ŚĀMKEHJAK. 30. PRAB.
30,17. — b) die dreifache Macht: die Beherrschung der Rede, der Ge-
danken und der Handlungen M. 12,11. — 2) f. ई° Titel einer Schrift
Verz. d. B. H. No. 1170.

त्रिदण्डक n. = त्रिदण्ड 1. MBH. 12,11870. 11907.

त्रिदण्डिन् (von त्रिदण्ड) adj. subst. 1) die drei in Eins verbundenen
Stäbe eines brahmanischen Bettlers tragend; ein brahmanischer Bettler,
der der Welt entsagt hat, JĀGŪ. 3,58. MBH. 12,11859. PRAB. 21,8. KULL.
zu M. 1,3. ÇATR. 10,99. — 2) der seine Rede, seine Gedanken und seine
Handlungen vollkommen beherrscht: वाग्दण्डो ऽथ मनोदण्डः कायदण्ड-
स्तथैव च । यस्यैते निहता बुद्धौ त्रिदण्डोति स उच्यते ॥ M. 12,10. MĀRK.
P. 41,22. — Vgl. एकदण्डिन्.

त्रिदत् and त्रिदत् (त्रि + दत्) adj. P. 6,2,197. f. °दती drei-zählig,